

УДК 371.13:004

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Воропай Н.А.**Херсонський державний університет**

Одним із перспективних напрямків підвищення якості підготовки майбутніх фахівців в умовах Болонського процесу є впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес вищої школи. У статті розкривається питання використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі формування самоосвітньої компетентності майбутніх учителів початкової ланки освіти.

Ключові слова: *інформаційно-комунікаційні технології, компетентність, самоосвітня компетентність майбутнього вчителя початкової школи.*

Про необхідність забезпечення належних умов для функціонування системи освіти, зокрема, у сфері підготовки вчителя початкової освіти у вищих навчальних закладах та його успішній подальшій діяльності у загальноосвітній школі наголошується в Законах України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті, Державній програмі «Учитель», «Про позашкільну освіту» та інших нормативних актах. Це спонукає до ґрунтовного аналізу і переоцінки педагогічних здобутків, чинних інформаційних систем і проведення наукових досліджень, спрямованих на вдосконалення вищої школи.

Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітню систему України та формування єдиного інформаційно-освітнього простору – одні з пріоритетних напрямів сучасної державної політики. Зокрема, в Національній доктрині розвитку освіти в Україні відмічається, що головною метою в контексті створення інформаційного суспільства й освітньо-інформаційного простору є забезпечення доступу до інформації широкого спектру споживання; розвиток та впровадження сучасних комп'ютерних технологій у системи освіти, державного управління, науці та інших сферах; створення в найкоротший термін необхідних умов для забезпечення широкого доступу навчальних закладів, наукових та інших установ до мережі Інтернет; розвиток освітніх і навчальних програм на базі комп'ютерних інформаційних технологій.

В інформаційному суспільстві активно створюється та розвивається інформаційно-комунікаційне середовище, забезпечуються умови для ефективного використання знань у розв'язанні найважливіших проблем розвитку суспільства та демократизації громадського життя. Формуються нові види комунікативних здібностей до вибору оптимального режиму роботи з комп'ютером, засвоєння етикету електронного спілкування з партнером у віртуальній групі. Відповідно розвивається вміння спілкуватися електронною поштою, вільно орієнтуватися у світі інформаційно-комунікаційних технологій, відбувається перехід від одного програмованого засобу до іншого, оволодіння методами збору, переробки, збереження, представлення та передачі інформації.

Питанню впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес присвячували свої праці вчені Росії й України, а саме В. Биков, Ю. Горошко, В. Дровозюк, М. Жалдак, О. Жильцов, Ю. Жук, І. Забара, В. Извозчиков, В. Клочко, А. Коломієць, О. Кузнецов, С. Кузнецов, В. Монахов, Н. Морзе, О. Муковіз, Т. Олійник, А. Пеньков, Л. Петухова, С. Раков, Ю. Рамський, О. Співаковський та інші.

Метою статті є розкриття питання використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі формування самоосвітньої компетентності майбутніх учителів початкової ланки освіти.

В епоху інформаційного суспільства освіта має бути безперервною. Це означає, що людина вчиться постійно, у спеціальних освітніх установах, або самостійно. Забезпечення безперервної освіти є складною проблемою, вирішення якої залежить від багатьох факторів, зокрема від стану інформаційно-комунікаційного середовища.

В. Извозчиков розглядає інформаційно-комунікаційне середовище не як теоретичну абстракцію, а як відповідаючу практичним потребам людини конструкцію, що виступає у трьох основних формах:

- фізичний простір – це простір сумісної навчальної педагогічної та освітньої діяльності з використанням сучасних електронно-комунікативних систем, засобів та технологій освіти населення та навчання;
- віртуальний простір гіпертекстів, семантичних взаємозв'язків понять та тезаурусів;
- ієрархічні педагогічні та освітні системи та простори в категоріях загального (глобальне ІКС), особливого (регіональне ІКС) та одиничного (локальне ІКС) [2, с. 45].

У свою чергу Л. Петухова в своїй монографії подає власне трактування поняття «інформаційно-комунікаційне педагогічне середовище», під яким розуміє сукупність знанієвих, технологічних і ментальних сутностей, які в синхронній інтеграції забезпечують якісне оволодіння системою відповідних знань.

На думку Л. Петухової інформаційно-комунікаційне педагогічне середовище як компонент навчального процесу:

- сприяє формуванню мотивації підростаючого покоління до споживання контенту, що циркулює у ньому;
- надає доступ до ресурсів у будь-який зручний для людини час;
- володіє зручним, гнучким, дружнім, інтелектуальним сервісом, що допомагає людині знайти необхідні інформаційні ресурси, дані або знання;
- функціонує відповідно до запитів людини стільки, скільки їй необхідно;
- забезпечує наявність значного об'єму інформації, що збільшується зі зростаючою швидкістю;
- дозволяє організувати практично безкоштовні, зручні в часі контакти між будь-якою кількістю людей, забезпечити зручний і гнучкий обмін інформацією (причому в будь-якому вигляді) між ними;
- стандартизує й інтегрує функціональність усіх попередніх, нині, так званих, традиційних засобів отримання, збереження, обробки і представлення необхідної людині інформації, даних та знань;
- бере на себе все більше рутинних операцій, пов'язаних з операційною діяльністю людини;
- одержує все більше контролю над даними та операційною діяльністю людства [5].

Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освітню систему України та формування єдиного інформаційно-освітнього простору – одні з пріоритетних напрямів сучасної державної політики. Зокрема, в «Національній доповіді про розвиток освіти в Україні» відмічається, що головною метою в контексті створення інформаційного суспільства й освітньо-інформаційного простору є забезпечення доступу до інформації широкого спектру споживання; розвиток та впровадження сучасних комп'ютерних технологій у системи освіти, державного управління, науки та інших сферах; створення в найкоротші строки необхідних умов для забезпечення широкого доступу навчальних закладів, наукових та інших установ до мережі Інтернет; розвиток освітніх і навчальних програм на базі комп'ютерних інформаційних технологій [3].

Під ІКТ розуміють сукупність методів та технічних засобів, які використовуються для збирання, створення, організації, зберігання, опрацювання, передавання, подання й використання інформації.

Про масштаб та комплексність проблеми використання ІКТ у навчальному процесі йдеться в дисертації М. Жалдака [1]. На його думку, широке впровадження нових інформаційних технологій в навчальний процес породжує ряд проблем, які стосуються змісту, методів, організаційних форм і засобів навчання, гуманітаризації освіти та гуманізації навчального процесу, інтеграції навчальних предметів і фундаменталізації знань, підготовки і удосконалення кваліфікації педагогічних кадрів, створення системи неперервної освіти, зокрема, системи самоосвіти і самовдосконалення вчителів, яка забезпечувала б оволодіння ними основами сучасної інформаційної культури.

Ми поділяємо думку О. Співаковського [6], що використання нових інформаційних технологій навчання у педагогічному вищому навчальному закладі, крім сприяння досягненню основних, запланованих цілей навчання у конкретній предметній галузі, сприяє досягненню і додаткових цілей навчання – формуванню у майбутнього вчителя позитивного відношення до нових інформаційних технологій навчання, переконаності у ефективності цих технологій навчання, практичного засвоєння методів навчання в умовах нових інформаційних технологій навчання. Студенти долають психологічний бар'єр між традиційними формами, методами і засобами навчання і навчанням із застосуванням комп'ютерних засобів набагато швидше, ніж вчителі, що вже мають досвід роботи традиційними методами.

Нині в якості однієї із принципово нових стратегій підготовки майбутніх фахівців виступає орієнтація освіти на розвиток здатності вчитися протягом життя як основи безперервного навчання в контексті як особистого професійного, так і соціального життя. Це обумовлено багатьма факторами, і насамперед, зміною освітньої парадигми, сутність якої полягає в зміщенні акценту із засвоєння обсягу інформації на «вільний розвиток людини», на творчу ініціативу, самостійність майбутнього вчителя.

У сучасному суспільстві однією з провідних, ключових вимог до кваліфікованого фахівця, зокрема початкової освіти, є володіння ним сукупністю компетентностей. Однією таких компетентностей, що визначає нову якість освіти, є самоосвітня компетентність. Слід зазначити, що вона є системоутворюючою, оскільки органічно поєднує у власному розвитку формування всіх інших компетентностей, будучи не тільки метою, але й засобом ефективного розвитку особистості в процесі професійної освіти.

Загалом аналіз літератури з даної проблеми засвідчив, що самоосвітня компетентність як здатність студента безпосередньо керувати своєю діяльністю від постановки мети (навчального завдання), вибору способів до контролю й оцінки отриманого результату можна охарактеризувати наявністю таких умінь:

- визначати та ставити адекватне навчальне завдання;
- розробляти та реалізовувати власну освітню траєкторію;
- співвідносити навчальне завдання зі своїми конкретними потребами й інтересами;
- використовувати найбільш ефективні прийоми та методи пошуку, зберігання та обробки інформації;
- самостійно добирати відповідні засоби для вирішення навчального завдання;
- визначати очікуваний результат;
- обирати прийоми, засоби та методи діяльності відповідно до свого індивідуального стилю навчальної діяльності;
- контролювати та корегувати результат вирішення навчального завдання;
- критично оцінювати результати самоосвітнього процесу, рівень здобутих знань, умінь і навичок.

Розглянувши різні підходи до досліджуваного поняття, маємо змогу сформулювати узагальнене визначення самоосвітньої компетентності майбутнього вчителя початкової школи. Під нею ми розуміємо якість особистості педагога, що характеризується здатністю та

готовністю до безперервної самоосвіти у професійній сфері, а також до використання можливостей інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища з метою забезпечення ефективності цієї діяльності.

Слід зазначити, що формування самоосвітньої компетентності майбутніх учителів початкових класів засобами інформаційно-комунікаційних технологій – складний і багатоаспектний процес. Ефективне розв'язання зазначеної проблеми, а також якість отриманих результатів залежатиме від створення відповідних педагогічних умов:

- раціонального поєднання традиційних і комп'ютерних технологій як чинника підвищення оптимізації навчального процесу;
- залучення інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища як рівноправного суб'єкта процесу навчання;
- педагогічної та психологічної готовності викладачів впроваджувати інформаційно-комунікаційні технології в навчальний процес;
- врахування особистісних запитів студентів, орієнтованих на можливості побудови власної траєкторії навчання;
- систематичної педагогічної діагностики процесу формування досліджуваного феномена.

Слід зазначити, що більшість сучасних вищих навчальних закладів України недостатньо забезпечені інформаційно-комунікаційними ресурсами, зокрема комп'ютерними класами з можливістю роботи в Інтернеті, що свідчить про неможливість організації ефективної самоосвітньої діяльності студентів з використанням новітніх технологій на сьогоднішній день.

Водночас, самоосвітня діяльність студентів засобами інформаційно-комунікаційних технологій навчання не сприяє емоційній передачі змісту навчального матеріалу; контроль знань обмежений, оскільки не може виявити всю систему підготовки студента до певної теми.

Однак, наявність самих інформаційно-комунікаційних технологій ще не свідчить про високий рівень організації самоосвітньої діяльності студентів, оскільки, перш за все, потребує наявності достатньої кількості та високої якості програмних продуктів, що повинні бути розроблені з усіх професійно-орієнтованих фундаментальних предметів.

При цьому, у створенні такого навчально-методичного електронного забезпечення слід враховувати й наявність у викладачів стимулів для організації самостійної роботи студентів саме таким способом, їх рівня оволодіння інформаційно-комунікаційними технологіями навчання, а також усвідомлення ними необхідності розробки методичних рекомендацій, тестів, контрольних, творчих завдань засобами цих технологій. Адже, саме від викладача, якості його навчально-методичного продукту залежить ставлення студентів до виконання самостійної роботи, що, на нашу думку, позначається на її ефективності й результативності.

Саме такий електронний продукт, а саме Web-мультимедіа енциклопедія «Історія педагогіки», активно використовується на факультеті дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету під час вивчення курсу «Історія педагогіки» для студентів напряму підготовки «Початкова освіта». Архітектуру та змістове наповнення даного продукту розробила Л. Петухова з метою оптимізації процесу формування професійних компетентностей майбутніх учителів.

Слід зазначити, що Web-мультимедіа енциклопедією «Історія педагогіки» є універсальним програмним продуктом, оскільки її ресурси можна використовувати при організації самостійної роботи майбутніх учителів початкових класів не тільки з курсу «Історія педагогіки», а й з інших дисциплін педагогічного циклу.

Розглянемо методику роботи на різних формах організації навчання з застосуванням ресурсів Web-мультимедіа енциклопедії «Історія педагогіки».

У процесі читання лекції викладач, маючи у своєму розпорядженні обмежений час, розкривав основні поняття курсу, давав вказівки та пояснення щодо самостійного

опрацювання навчального матеріалу. У цих умовах для підвищення якості й ефективності засвоєння знань збільшується значення візуалізації навчальної інформації.

Якщо використовувати засоби ІКТ, зникає необхідність ведення конспектів, оскільки студент мав змогу вдома або за допомогою ноутбука безпосередньо на лекції переглянути її зміст. Мультимедійний супровід доповіді лектора істотно покращував сприйняття й осмислення питань, які пропонуються для обговорення, створював більш комфортні умови для аудиторної роботи. Як правило такий супровід представляв собою презентацію у форматі PowerPoint, тобто логічно структуровану послідовність слайдів. При цьому у якості інформаційного наповнення використовувалися різноманітні види інформації: текстова, графічна, анімація, аудіо- та відеофрагменти.

Зазначимо, що під час проведення занять використання презентації має свої особливості. Презентацію залежно від оснащення аудиторії можна демонструвати або за допомогою проєктора, або безпосередньо на монітори комп'ютерів і ноутбуків (в умовах комп'ютерного класу або за наявності доступу до мережі Wi-Fi). У процесі проведення семінарських занять ресурси Web-мультимедіа енциклопедії «Історія педагогіки» доцільно використовувати в межах одного з етапів заняття (наприклад, актуалізації опорних знань, узагальнення вивченого матеріалу тощо).

За умов самостійного опрацювання змісту лекції зовнішня мотивація (яку створює інформаційно-комунікаційне педагогічне середовище) перетворюється у внутрішню, адже студент знаходиться на шляху відкриття «нової» проблеми, яка докорінно змінює відношення студента до навчально-пізнавальної діяльності. Таким чином, змінюється й функція самої лекції, яка не тільки передає знання, а й розвиває творчу, навчально-пошукову діяльність студентів, сприяє поглибленому вивченню навчального матеріалу й допомагає студентам розкрити свій внутрішній навчально-пізнавальний потенціал.

Процес підготовки до лекційного заняття передбачає виконання певної послідовності дій:

1. Визначити місце та роль теми в курсі «Історія педагогіки» (розділ «Робоча програма», підрозділи «Навчально-тематичний план» і «Програма курсу»).
2. Ознайомитися з планом лекції (розділ «Презентації»).
3. Визначити коло проблем, які викликають зацікавленість.
4. Опрацювати питання, що розкривають зміст лекції.
5. Ознайомитися з біографією та педагогічними поглядами провідних діячів означеного історичного періоду (розділ «Мультимедіа галерея»).
6. Скласти термінологічний словник з даної теми (розділ «Глосарій»).
7. Переглянути відеофрагмент, який ілюструє педагогічні ситуації означеного історичного періоду (розділ «Тека творчих завдань», підрозділ «Відеофрагменти»).
8. З метою кращого засвоєння навчальної інформації заповнити кросворд з даної теми (розділ «Тека творчих завдань», підрозділ «Кросворди»).
9. Здійснити самоконтроль рівня засвоєного матеріалу за допомогою тестових завдань (розділ «Тестовий контроль»).
10. Проаналізувати результати тестування, переглянувши статистику.

Слід зазначити, що проведення такого типу лекції забезпечило зміну ролі викладача та студента. Викладач перетворюється на організатора, координатора навчальної діяльності, а не лише передає свої знання. Студент, у свою чергу, стає активним учасником цього процесу, починає думати, мислити, шукати інформацію у додаткових джерелах.

Після проведення лекції та з'ясування усіх незрозумілих, суперечливих питань, студенти готувалися до семінарського заняття, оскільки воно є важливою формою організації навчальної діяльності студентів та перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу.

Зауважимо, що у процесі підготовки до семінарських занять ефективність самоосвітньої діяльності майбутніх учителів початкових класів підвищувалася за рахунок цілісності, доступності (відкритості, можливості обирати час і місце для виконання самостійної роботи), економічності (збереження часу на пошук необхідної інформації,

заощадження коштів на ксерокопію необхідної інформації) подання структури семінарського заняття, у якому зазначені тема, мета, конкретні завдання, питання для обговорення, необхідна література та методичні рекомендації, на які необхідно студенти звертали увагу під час підготовки до заняття.

Така організація діяльності запобігала перевтомі, дозволяючи швидше та якісніше зорієнтуватися в темі, створюючи комфортне інформаційно-комунікаційне педагогічне середовище для організації індивідуальної навчально-пізнавальної діяльності майбутніх учителів початкових класів.

Підготовка до будь-якого семінарського заняття передбачала попереднє опрацювання лекційного матеріалу з даної теми, а також вимагала виконання певної послідовності дій:

1. Визначити місце та роль теми в курсі «Історія педагогіки» (розділ «Робоча програма», підрозділи «Навчально-тематичний план» і «Програма курсу»).
2. Ознайомитися з планом семінарського заняття (розділ «Змістовні модулі»).
3. Опрацювати питання та виконати завдання, що передбачені планом заняття.
4. Доповнити або ознайомитися (якщо це було передбачено лекційним матеріалом) з біографією та педагогічними поглядами провідних діячів означеного історичного періоду (розділ «Мультимедіа галерея»).
5. Прочитати та охарактеризувати першоджерела, якщо вони передбачені темою та планом заняття.
6. Доповнити термінологічний словник з даної теми (розділ «Глосарій»).
7. Повторно заповнити кросворд з даної теми (розділ «Тека творчих завдань», підрозділ «Кросворди») та здійснити самоконтроль рівня засвоєного матеріалу за допомогою тестових завдань (розділ «Тестовий контроль»).
8. Проаналізувати результати виконаних завдань, порівняти рівень засвоєних знань до початку вивчення теми та після ознайомлення з нею.

Наведемо приклад процесу підготовки до семінарського заняття з теми «Школа і педагогіка в період розпаду феодалізму та зародження капіталістичних відносин (XVIII – XIX ст. I половина)».

На початку роботи в підрозділі «III змістовний модуль» (розділ «Змістовні модулі») студенти знаходили посилання «Семінарські блоки», а при переході за ним – відповідне заняття. Вивчення даної теми ставило перед майбутніми вчителями конкретну мету: ознайомитися з реформами XVIII ст., їх особливостями та впливом на розвиток педагогічної думки в Росії і на Україні; проаналізувати внесок видатних діячів суспільно-політичної думки цього часу; розвивати навички спілкування в колективі, вести дискусію, відстоювати свою думку; виховувати повагу до співбесідників; викликати бажання вивчати, берегти і примножувати багатство педагогічної історії.

Крім питань для обговорення, семінарське заняття містило завдання, що передбачають узагальнення, структурування, ознайомлення з певним навчальним матеріалом, а також опрацювання першоджерел, оскільки знайомство зі спадщиною видатних педагогів і діячів минулого є необхідною умовою подальшого професійного становлення особистості вчителя, розвитку його духовності та внутрішньої мотивації.

Так, виконання завдання, пов'язаного з вивченням реформаторських спрямувань в історії педагогіки XVIII століття – початку XIX століття, вимагало ознайомлення зі статутами цього періоду, а саме «Статут народних училищ в Російській імперії» (1786), «Статут навчальних закладів, підвідомчих університетам» (1804), «Статут гімназій та училищ, підвідомчих університетам» (1828). Тому студенти аналізували їхні особливості, динаміку та вплив на соціальний розвиток країни. Для зручності заповнювали таблицю, де розміщували відомості про рік запровадження, розробників, особливості, а також формулювали висновки щодо цих реформ.

У процесі підготовки відповідей на окреслені питання студенти в основному доповнювали або знайомилися (якщо це не було передбачено лекційним матеріалом) з

біографією та педагогічними поглядами провідних діячів означеного історичного періоду. Для виконання даного виду роботи використовували розділ «Мультимедіа галерея».

Як уже зазначалося, важливим є опрацювання першоджерел. З метою забезпечення ефективності цієї роботи студентам пропонувалося скласти його характеристику за чітко визначеною схемою:

1. Автор педагогічного твору.
2. Назва педагогічного твору.
3. Рік написання або друку.
4. Мета написання.
5. Структура твору.
6. Зміст прочитаного.
7. Висновки.

Крім того, працюючи з навчальною інформацією з даної теми за необхідності студенти доповнювали термінологічний словник поняттями, які не розглядалися у процесі лекції (розділ «Глосарій»).

Після вивчення окреслених питань семінарського заняття, а також з метою закріплення отриманих знань студенти повторно заповнювали кросворд з даної теми (розділ «Тека творчих завдань», підрозділ «Кросворди») та здійснювали самоконтроль рівня засвоєного матеріалу за допомогою тестових завдань (розділ «Тестовий контроль»). Це дало змогу проаналізувати та порівняти рівень засвоєних знань до початку вивчення теми та після ознайомлення з нею.

Отже, аналізуючи вищезазначене, впевнилися, що в процесі підготовки до семінарського заняття з використанням Web-мультимедіа енциклопедії «Історія педагогіки» відбувалося повторення, узагальнення, систематизація, а також поповнення сукупності знань новими даними. Це допомагало створити конкретне, наочно-образне уявлення про предмет, явище чи подію. Крім того, відбувався не лише процес пізнання, відтворення та уточнення, але й поглиблення наявних знань.

В умовах Болонського процесу значна частина навчального матеріалу виносить на самостійне опрацювання. Для ефективного виконання даного виду роботи на сторінках Web-мультимедіа енциклопедії «Історія педагогіки» розміщено теоретичний матеріал, довідкову інформацію, завдання для самостійного вивчення. Це дозволяє студенту якісно підготуватися до занять, не витрачаючи при цьому великої кількості часу та зусиль. Вагоме місце в організації самоосвітньої діяльності студентів також відігравала індивідуальна робота, яка може містити як інваріантну частину, де пропонується розглянути конкретні питання з певної теми, так і варіативну частину, де вони виконували додаткові завдання з теми (написання рефератів, виконання творчих завдань, що передбачало створення кросвордів, ребусів, загадок, презентацій до теми, відеофрагментів, проектів та ін.). При чому студенти працювали як індивідуально, так і кооперативно, тобто об'єднуватися в групи за інтересами. Це дозволяло не тільки розширити знання з курсу «Історія педагогіки», але й викликало стійкий інтерес як до історичної спадщини й розвитку педагогіки взагалі, окремих її розділів, так і розвитку науки в цілому.

Слід зазначити, процес виконання завдань самостійної роботи також передбачав виконання певної послідовності дій:

1. Визначити місце та роль теми в курсі «Історія педагогіки» (розділ «Робоча програма», підрозділи «Навчально-тематичний план» і «Програма курсу»).
2. Ознайомитися з планом самостійного заняття (розділ «Змістовні модулі»).
3. Опрацювати питання та виконати завдання, що передбачені планом заняття.
4. Скласти або доповнити термінологічний словник з даної теми (розділ «Глосарій»).
5. Заповнити кросворд з даної теми (розділ «Тека творчих завдань», підрозділ «Кросворди») та здійснити самоконтроль рівня засвоєного матеріалу за допомогою тестових завдань (розділ «Тестовий контроль»).

б. Проаналізувати результати виконаних завдань, порівняти рівень засвоєних знань до початку вивчення теми та після ознайомлення з нею.

Це дає змогу викладачеві забезпечувати дистанційне управління самостійною роботою студентів, здійснювати самоконтроль, послідовно або вибірково спостерігаючи за процесом навчання кожного студента; формувати групи для спільної навчальної діяльності з метою корекції й контролю; проводити дискусійні форми навчальної роботи вже на лекціях.

У підсумку відмітимо, що використання Web-мультимедіа енциклопедії «Історія педагогіки» дозволило студентам планувати та контролювати самоосвітню діяльність щодо опанування даного курсу, полегшило процес навчання, а також забезпечило належний рівень засвоєння навчальної інформації.

Таким чином, зростання ролі ІКТ у багатьох видах людської діяльності цілком природно спричинює зміни в системі освіти, спрямовані на переорієнтацію навчально-виховного процесу з суто репродуктивних механізмів мислення на заохочення творчої активності студентів, що розвиватиметься на базі належного інформаційного забезпечення. Використання ІКТ у навчальному процесі може забезпечити передачу знань і доступ до різноманітної навчальної інформації нарівні, а іноді й інтенсивніше й ефективніше, ніж за традиційного навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Жалдак М.И. Система подготовки учителей к использованию информационной технологии в учебном процессе: дис... в форме науч. доклада докт. пед. наук: 13.00.02 / Мирослав Иванович Жалдак. – Москва, 1989. – 48 с.
2. Извозчиков В.А. Интернет как компонент информационной картины мира и глобального информационно-образовательного пространства / В.А. Извозчиков, Г.Ю. Соколова, Е.А. Тумачева // Наука и школа. – 2000. – № 4. – С. 42-49.
3. Матеріали виїзного спільного засідання Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти та Консультативної ради з питань інформатизації при Верховній Раді України «Про хід виконання Державної програми «Інформаційні та комунікаційні технології» / Ком. Верх. Ради України з питань науки і освіти упоряд.: І.Б. Жилияєв, М.К. Родіонов, А.І. Семенченко, редкол.: К.С. Самойлик (голова) та ін. – К.: СофтПрес, 2007. – 208 с.
4. Панюкова С.В. Использование информационных и коммуникационных технологий в образовании: Учеб. пособие [для студ. вузов] / С.В. Панюкова. – М.: Изд. центр «Академия», 2010. – 224 с.
5. Петухова Л.Є. Теоретичні основи підготовки вчителів початкових класів в умовах інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища: Монографія / Любов Євгенівна Петухова. – Херсон: Айлант, 2007. – 200 с.
6. Співаковський О.В. Теорія та практика використання інформаційних технологій у процесі підготовки студентів математичних спеціальностей / Олександр Володимирович Співаковський. – Херсон: Айлант, 2003. – 249 с.